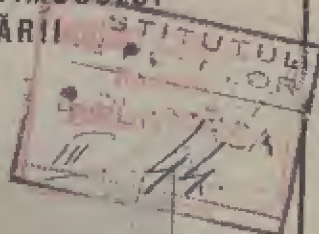

TIMOCUL

Revistă Culturală

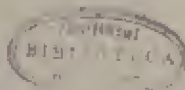
ORGANUL SOC. CULTURALE "TIMOC" a
ROMÂNILOR DIN VALEA TIMOCULUI
ȘI DREAPTA DUNĂRII

3482/Via P. 119

Власи Земичина (бурден) в с. Мăгура, Никопольско.

Români din comuna Măgura, Plasa Nicopole

Girant responsabil: Dr. P. Vodă-Timocceanu

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, B-DUL CAROL I, 6

6289/2

2914

TIMOCUL

ORGAN AL SOCIETĂȚII CULTURALE «TIMOC»

APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET

ABONAMENTE:
Lei 50 „ „ studenți
„ 100 anual pentru particulari
„ 500 „ „ instituții

Redacția și Administrația:
B-dul Carol No. 6
București

CUPRINSUL:

Cruciada bulgară contra românizmului — — — —	<i>Dr. P. Vodă-Timoceanu</i>
Bieții noștri frați din Timoc —	<i>N. Balzară</i>
Drepturile românilor timoceni trebuiesc respectate — —	<i>G. Lungulescu</i>
Cristo Moșea — — — —	<i>Dem. Țicleanu</i>
Cum au fost desnaționalizate școalele și bisericile din Timocul românesc — — —	<i>Crăciun Popa</i>
Ferocitatea șovinizmului bulgar	<i>Ing. D. M. Truia</i>
Situația românilor Timoceni, în trecut și în prezent — —	<i>Theodor Voinea</i>
Impresii din bălciul dela Vidin	<i>Manfi Ing. Truia</i>
Pagina federației Românilor de peste hotare — — — —	<i>Federația</i>
O necesitate a timpului — —	<i>Dr. P. Vodă-Timoceanu</i>
Despre proiectata Episcopie de Vârșat — — — —	<i>Teodor A. Frențiu</i>
«Lira» din Banatul jugoslav —	<i>Ioan Străinu</i>
O scrisoare din Timocul jugoslav	<i>Timoceanu</i>
Reviste — — — —	<i>Florea Florescu</i>
Informațiuni — — — —	* * *

Cruciada bulgară contra românizmului

În acest loc al revistei noastre, mereu am atras atenția celor în drept, asupra a ceea ce se petrece în Bulgaria cu bieții români timoceni și cei din dreapta Dunărei. Dar, din nefericire toate strigătele noastre au rămas fără nici un ecou; a fost un strigăt de disperare în deșert.

Conducătorii bulgari din zi în zi, tot mai învrajiți contra tot ce este românesc, în ultimul timp, au culminat prin schingiuirile aduse elementului românesc, de acolo.

Au culminat pe toate tărâmurile, și în special pe cel cultural.

Nu se mai admite să se audă nici un cuvânt românesc, până și femeilor li s'au interzis să mai vorbească românește, înființându-se cursuri serale de limba bulgară pentru femei, care sunt obligatorii, sub sancțiunea pedepsei în bani sau diferitele alte neajunsuri aduse familiei respective, sub diferite motive.

Aducem la cunoștința guvernului nostru că *femeia română* din Bulgaria a fost *citadela* românizmului în decursul veacurilor și până în prezent.

Conducătorii bulgarilor și-au dat bine scama de aceasta și, au îndreptat toată atenția luptei lor aci; căci ei știu, că distrugând această fortăreață, restul cade dela sine, dat fiind-că acolo nu există școli și biserici românești și atunci bărbații se bulgarizează în armata, în afacerile lor de toate zilele și în luptele politice, iar copiii se bulgarizează în școlile primare și liceele bulgare.

Iată deci, că până acum, numai *femeia română* era aceea care păstra focul sacru al românizmului de pretutindeni și în special în Valea Timocului și dreapta Dunărei.

Acum lupta dușmanilor a tot ce este românesc este îndreptată în contra ei, și dacă noi nu veghem asupra ei și nu o ajutăm ca să poată rezista, în decurs de câțiva ani, vom fi martori la cea mai jalnică consecință, anume: ca românii să înceapă a vorbi în alte limbi decât cea stramo-

șească, pe care au păstrat-o cu atâta sfințenie și în timpuri așa de vitrege pentru ei, încât acum în secolul al XX-lea, în secolul ligii Națiunilor și al consfințirii drepturilor minorităților prin atâtea tratate, noi să nu putem rezista și... în contra cui?!

A celor care țipă cel mai mult, că bulgarii de pretutindeni sunt persecutați, că ei sunt cei mai bine voitori apărători ai păcii, prin a întreține relațiuni de bună vecinătate etc. *Unde rămân toate aceste declarațiuni față de acea cruciadă întreprinsă de guvernul generalilor din Sofia contra românilor din Bulgaria?! Unde sunt măsurile luate de guvernul român pentru a împiedica acest dezastru ce s'a abătut asupra capului bieților români din Bulgaria?! Ce face ochiul de veghe din Sofia al guvernului nostru? sau... este preocupat cu alte chestiuni mai înalte de mai mare subtilitate diplomatică, ca nu cumva să îndispuie guvernul din Sofia și prin aceasta să-și sdruncine agreementul său?!...*

Nu... să se lase la o parte frica de indispoziția bulgarilor și activitatea de apropiere bulgaro-română prin mânuși, și cei dela Sofia să aducă date precise guvernului român de persecuțiunile de tot soiul asupra românilor, cerând, ca guvernul să ia măsuri de extremă urgență, pentru ca apoi să nu fie prea târziu, când orice măsură nu va mai da rezultatele dorite; căci cine cunoaște mentalitatea bulgară își poate da perfect de bine seama de felul cum trebuie să se poarte față de ei. *Bulgarul nu înțelege de vorbă bună și cu înțelesuri subtile, frumoase, el știe numai de frică. Atunci când nu mai are ce face, el cedează.*

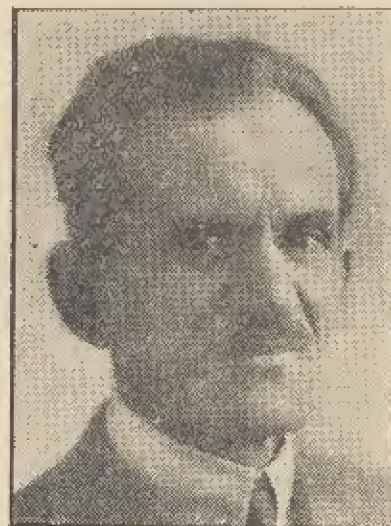
Măsurile ce trebuiesc luate urgent și mijloacele de care trebuie să se servească cei în drept, cred că nu suntem noi cari să le indicăm, dat fiindcă cei de resort le cunosc mai bine și le-au la îndemână, *destul să vrea să uzeze de ele.*

Am spus odată *așteptăm*; dar așteptarea ne-a fost zadarnică. Acum spunem din nou *așteptăm*, dar nu ne lăsați prea mult în această stare chinuitoare pentru noi și în special pentru *acei cari așteaptă steaua salvării lor să apară dela nord...*

(ss) Dr. P. VODĂ-TIMOCEANU
Președintele Societății Culturale Timoc

Bieții noștri frați din Timoc

Pe frații noștri de sânge, adică pe ROMÂNII din Timocul sârbesc, precum și pe cei din Timocul bulgăresc, i-am cercetat și cunoscut mai deaproape în vara anului 1907, deci sunt de atunci aproape 28 de ani. În acest interval de timp au avut loc două războaie, ambele purtate în numele libertății și a unei mari dreptăți în sensul recunoașterii și lărgirii drepturilor politice și drepturilor naționale și religioase pentru toți cei apăsați și prigonți.

D-l N. Batzaria

La aceste războaie — războiul balcanic și războiul mondial — au luat parte și popoarele din Balcani. Participarea lor a fost determinată de aceleași considerațiuni; libertate politică și dreptate națională și religioasă pentru elementele etnice respective. În deosebi, pentru înfăptuirea acestor devize au fost pornite armatele lor la războiul bal-

canic, dus împotriva Turciei. Turcia era doar socotită că personifică apăsarea, tirania, pe când creștinii Peninsulei Balcanice, pretindeau că nu mai pot de dorul libertății și dreptății.

Să cercetăm în lumina faptelor cum acești campioni ai libertății și dreptății s'au ținut de cuvânt în ceea ce privește pe conașionali noștri, aflați de mai înainte, sau căzuți sub stăpânirea lor în urma războaielor de care am pomenit.

Precum am arătat mai sus, pentru prima dată am avut prilejul să iau un contact mai deaproape cu români din Timocul sârbesc, precum și cu cei din Timocul bulgăresc în vara anului 1907. Faptul că, înțelegeam și de bine de rău, vorbeam limbile sârbă și bulgară, mi-a folosit să mă pot strecura mai bine printre bănuelile autorităților din cele două state.

Ce-am putut constata atunci? Ca atât regiunea Timocului sârbesc, cât și în baza Timocului bulgăresc, românii, cari precum se știe, formează o masă compactă, erau lipsiți de orice drepturi naționale sau mai exact, culturale și religioase. Nici o școală în care limba de învățământ să fi fost limba română, și nici o biserică, iar bisericile acestea fuseseră zidite cu osârdia și cheltuiala populației românești, în care să se fi slujit românește.

În legătură cu aceasta, parca vad și acum înaintea mea, pe tânărul preot Niculae, din marea comună Cozlodui din Timocul bulgăresc.

Lămuresc pentru cititorii din țară, că la comuna Cozlodui, comuna în care cunoscutul poet și revoluționar bulgar *Hristo Boteff* a debarcat venind din România, erau în vremea aceea 1200 de familii, toate neaoș românești și că elementul bulgăresc nu era reprezentat decât prin câțiva funcționari, precum și prin învățători și preoți.

Însă, tânărul preot Niculae, era român de felul său,

român, dar obligat să slujească în limba slava. S'a aflat însă că, ascultând de vocea sângelui, el începuse să citească și să rotească unele rugăciuni, în limba română. Urmarea? I s'a luat slujba și Parohia și a fost secă la pensie, deși abia împlinise vârsta de 30 ani. Țin minte că i se servea — o, foarte neregulat — o pensie de 30 leva lunar.

Totuși, trebuie să mărturisesc în interesul adevărului, că în anul 1907, n'auzisem de ceva prigoniri sălbatece, de bătăi, schingiuri și arestări numai pentru faptul că oamenii erau români și că vorbeau între dânsii românește. Atunci, acum 28 de ani, nu mi se adusese la cunoștință asemenea fapte. Vorbeam cu românii — și de sigur, nu în secret — românește, fără ca din pricina aceasta vreunul din noi să fi avut vre-o neplăcere.

Ba, îmi aduc aminte că învățătorul dintr'un sat românesc, era socialist, deci om pe care chestiunile de ordin național îl lăsau cam indiferent. Despre învățătorul acesta obligat să învețe bulgărește pe copiii de român, mi s'a povestit ca spunea în clasă, elevilor săi ca li se face o nedreptate, forțându-i să capete învățătura de carte, într'o limba, care le era streină.

Așa era situația acum 28 de ani. Între timp, au avut loc cele două războaie de care am amintit. Au fost regimente de români în armata sârbă și în armata bulgară. Dacă am spune că acești români, cari se luptau sub steaguri străine și pentru idealuri străine, au dat dovadă de o lealitate desăvârșită și că s'au distins prin acte de eroism ce a stârnit admirație, este sigur că nu afirmăm decât un adevăr, fără o umbră măcar de exagerare. Adrianopolul, ca să cităm un fapt cunoscut, a fost cucerit de regimentele românești din cele două Timocuri.

Și acum răsplata lealității și vitejiei. Răsplata? *Cea mai neagră ingratitude, exprimată prin prigoana cea*

mai sălbatecă, prin practicarea unei politici de adevărată exterminare a elementului românesc. Românii noștri din Timoc sunt batjocoriți și insultați, bătuți, arestați și schingiuiți numai pentru faptul, socotit ca o crimă de neertat, ca sunt surprinși vorbind între dâșii românește.

Iar, ceea ce întărește sentimentul de adânc desgust și de nestăpânită revoltă, este constatarea bazată pe un bogat material de știri și informațiuni precise, că o prigoană înverșunată s'a deslănțuit în comunele românești din Timocul bulgăresc, în deosebi împotriva femeilor române. Femeia română, poartă marea vină că a păstrat intactă dealungul veacurilor, limba și ființa etnică a poporului nostru. De aceea, mai ales împotriva ei, sunt astăzi îndreptate fulgerele șoviniștilor bulgari.

Concluzia? Las ca alții — cei în drept — să tragă concluziile acestor stări de fapt.

N. BATZARIA

Vandalism bulgăresc într-o comună românească din Bulgaria

Turnu Măgurele 14 Februarie. — Câțiva bulgari trecuți zilele trecute în orașul nostru ne aduc, ei înșiși indignați, știrea unui nevrednic vandalism întâmplat de curând în comuna românească Găureni din Bulgaria și la postul central de grăniceri bulgari din Samovit.

Cu ocazia unei percheziții la biserică din Găureni — căci orice instituție sau casă românească e supusă perchezițiilor și vexațiunilor polițienești — s'a constatat că arhiva bisericii era redactată în românește, comuna neavând nici un locuitor de altă origină. Autoritățile au ridicat imediat arhiva și au aruncat-o în Dunăre. Fruntașul român Criste Moțea a protestat contra acestei purtări; a fost însă imediat arestat și dus la Samovit, în fața comandantului sectorului căpitanul Mustacoff. Acesta împreună cu soldații lui l-a bătut rău, sub motiv că-l trădător față de patria bulgară și l-a amenințat că are să-l interneze dacă nu se astâmpără și mai apără cărțile și vorbirea românească.

„Universul” No. 46 din 16.II.1935.

Drepturile românilor timoceni trebuesc respectate

De aproape cinsprezece ani chestiunea românilor timoceni, constituie una din cele mai nevralgice probleme ale politicii externe românești.

În diferite rânduri reprezentanții Bulgariei însuși profesorul Tzancov ca președinte al Consiliului de miniștri bulgar, cu prilejul venirii în România în 1924 a făcut declarații în sensul acordării legitimelor drepturi culturale și cetățenești românilor timoceni.

Cu prilejul acelei vizite, profesorul Tzancov a declarat ca scop al vizitei sale în România — nu numai lăchidarea chestiunilor de ordin politic și economic, dar și chestiunea școlilor minoritare române din Bulgaria în virtutea principiului de reciprocitate.

Românii numără în Timocul bulgăresc o masă compactă de peste 100.000 de suflete de-o perfectă omogenitate — răspândită în 36 de comune în care nu numai că nu există infiltrațiuni sau vre-o comună bulgărească izolată, dar nici chiar elemente izolate.

Toată această populațiune are conștiința naționalității și a drepturilor sale. Ea dorește școală și biserică românească.

Sub regimul lui Staboliisky și în timpul guvernului Tzancov, populațiunea română din Timoc a înaintat guvernelor bulgare numeroase cereri și memorii, pretinzând libertatea de a-și creia și întreține prin propriile lor mijloace școlile și bisericile în limba maternă.

Un curent puternic s'a format atunci în opinia publică românească în favoarea fraților timoceni.

Pretențiunile noastre erau minimale. Se cerea Statului vecin prin intermediul primului ministru Tzancov:

1. Înființarea școlilor primare în fiecare comună românească, precum și două licee: unul la Vidin și altul la Bregova.

2. Guvernul bulgar să nu se opună la răspândirea cărților și a publicațiilor românești printre populațiunea românească din Bulgaria.

3. Ca sfânta Liturghie să fie oficiată în bisericile comunelor românești, numai în limba română.

4. Ca guvernul bulgar să pună capăt oricărei persecuțiuni dusă împotriva românilor intelectuali cari nu vor să renunțe la naționalitatea lor.

Aceste erau revendicările juste și moderate ale fraților noștri din Valea Timocului bulgăresc. Ele erau sprijinite cu toată căldura de unanimitatea opiniei noastre publice și tratativele decurgeau bine, încât a fost o uimire generală, că, ajuns la Sofia primul ministru Tzancov, și-a schimbat imediat atitudinea și în locul drepturilor promise a deslănțuit o necruțătoare persecuție împotriva românilor timoceni.

În loc să satisfacă dorințelor legitime ale românilor îndreptățite prin clauza minorităților etnice, primul ministru Tzancov a declarat etatizate toate școalele aflătoare în acele comune, înlocuind în același timp pe institutorii bulgari dintre cei mai șoviniști aduși în acest scop chiar din inima Bulgariei și a Macedoniei.

Chiar în biserici — unde se mai păstra graiul strămoșesc — guvernul Tzancov a început înlocuirea preoților români prin cei bulgari, desăvârșind astfel opera de teroare și desnaționalizare.

Se da astfel cea mai brutală lovitură aspirațiilor și curentului de renaștere națională a românilor timoceni.

Acest asasinat fără precedent se făcuse oare împotriva voinței statului român? Se făcuse împotriva poporului român, dar ceiace-i monstruos și merită să fie desvăluit pentru a fi infierat ca o adevărată crimă de stat, se făcea cu asentimentul anumitor foruri politice românești, după cum vom dovedi în urmarea acestui articol.

G. LUNGULESCU

Cristo Moțea

În comuna Gaureni din Bulgaria, semidoctii noștri vecini percheziționează o biserică românească, ridică întreaga arhivă și pe motiv că nu este scrisă în limba lui Asparuch, o dă spre hrana peștilor dunăreni. Românul Cristo Moțea, get-beget român ca și unanimitatea locuitorilor aceluia sat, care a avut dârzenia să protesteze în numele libertății împotriva acestor acte de sălbătecie și de profanare a sf. locaș, s'a ales cu câteva coaste rupte de către viteazul căpitan de oaste bulgărească, Mustacoff, — reprezentantul autorizat al strămoșilor săi — pe motiv că este trădător! ?...

Avocat Dem. Ticleanu

Și care i-a fost trădarea?

Cunoaștem mentalitatea strămtă și cruzimea fără de perechea vecinilor noștri dela sud, cum și prostia demnă de antica Abderă a Bai-Ganciului atât de bine redată de către un compatriot intru Mustacoff.

Deasemenea eram sigur că un român neaoș ca Moțea să nu se teamă de faptul că se află în mâinile dușmanilor neamului său și să protesteze împotriva acestui act barbar, deși... nu avea calitatea nici de ministru de externe român și nici măcar vreun supus și amărât plenipotențiar!...

Nici două săptămâni nu au trecut de când s'a interzis limba românească până și în familiile românești din ținuturile bulgărești ale Timocului, mergându-se cu nerușinarea până acolo încât să forțeze pe femeile bătrâne să să învețe schimonosita limba a lui Crum! Nu s'a uscat încă bine cerneala cheltuită de presă pentru a protesta în van contra persecuțiilor de tot soiul la care este supusă

populația de baștină a Daciei Aureliane, azi sub călcăiu bulgar și jugoslav.

Românii zac sub teroare în țara zarzavagiilor. Ura cu care se urmărește exterminarea lor nu este decât o verigă din lungul lanț al cruzimilor făcute de către cavalerii asasini dela Turtucaia.

Așa știe bulgarul să se bată, mișelia și lașitatea fiind elementul constitutiv al sufletului lor să se târască ca o răma la Liga Națiunilor cu diferite plângeri, pozând în victime, și să lovească cu cutitul pe cei fara de apărare.

Și în timp ce răsună Valea Timocului de țipetele de ajutor ale fraților noștri, sub simandicoasele auspicii ale reprezentantului nostru la Sofia, în biserica românească răsună bolta de coruri bulgărești.

Deoparte deci avem o intoleranță criminală, de alta parte un îndemn la sinucidere.

Nici că se putea un sprijin venit mai la timp, și nici odată «Toporul și Padurea» a lui Gr. Alexandrescu nu s'a adevărit mai bine. Dacă în biserica română din Sofia cântă corul bulgăresc, de ce și eminența sa Mustacoff să nu urmeze exemplul dat de reprezentantul nostru la Sofia?...

Politicianii toți cari s'au perindat la cârma acestei țări, către care își îndreapta privirile pline de speranță frații noștri din afara de graniță, n'au ridicat un deget pentru a cere socoteală satrapilor dela sud.

Și în timp ce românii din Timocul bulgar și sârb, despărțiți doar printr'un singur râu ce amintește Styxul mitologic, sunt privați de libertate, credință și graiu, închizându-li-se școlile și bisericile, domnii guvernanți din patria muma se lăfăesc în tronuri de aur, cu aere de răstigniți și ofturi „diplomatice”, pozând în mucenici ai neamului.

În timp ce — ca pe vremea barbarilor — timocenii își parăsesc avutul cu o licărire de speranță de a găsi la frații lor o primire mai bună, «veșnicul» nostru ministru ce conduce nenorocita politică externă a țării, își găsește o nouă patrie pe care o servește asiduă, al cărui președinte a fost până mai dcunăzi, uitând câte sudori au

trebuit pentru a aduna hrana acestui Moloch, care ignorează chiar că este român.

Iar memoriul trimis mai acum câțiva ani de către timocenii la Liga Națiunilor, a fost susținut nu de d-sa, ci de... Briand, mai mare român decât însuși vizitatorul dela Lido sau St. Maurice, călătorul care își plimbă pleen-ul prin toată Europa în vagon special și cu zeci de funcționari particulari la discreție, plătiți... tot de noi.

În timp ce pumnul lui Mustacoff se îngroapă în obrazul lui Moșea, în Bulgaria în biserica românească din Sofia cântă bulgarii sub supravegherea reprezentantului român, iar în Jugoslavia se ticluiește o caricatură de pact balcanic, un nou lanț cu care să sugrume existența timocenilor.

Duceți-vă, onorate excelențe, la Găureni în Bulgaria și pe valea Timocului, luați lecții de românism dela țaranul Cristo Moșea și cu cenușă pe cap și picioarele goale reveniți umili cerându-vă ertare. Ar fi o ispășire dreaptă și v'ați purifica mâinile voastre nărdare, ce au strâns de atâtea ori, în semn de prietenie și între două pahare cu șampanie, pe ale călăilor sub al căror călcăiu se zbate Timocul. Vizitați școlile și bisericile românești și faceți-vă bilanțul activității voastre ce incumbă soliei dată de Țară într'un moment de naivitate, nu căutați doar prin vorbe de clacă să vă amăgiți singuri.

Iar voi, abili diplomați, ce nostalgic priviți valurile Adriatice, sau vârfurile Alpilor, mai de folos ar fi ca în efemera voastră existență de lut să le duceți o mângâiere românilor de peste hotare. Lasa-ți costumul de ceremonie, reîncălțați opincile și cămașa țărănească, puneți-vă cușma pe-o sprânceană și cu toiagul pribegiei pășiți pe calea ce au urmat-o strămoșii voștri, ca un nou Hrist, spre a cunoaște toate suferințele poporului pe care îl reprezentați.

Nu mai discutați războiul din Manciuria sau să vă îngrijiiți de conflictul italo abisinian. Aceia nu au nevoie de concursul vostru. Îndreptați-vă ochii spre plaiurile unde suferă frații voștri, cautați să le alinați durerile chiar de va fi nevoie să vă purtați față de adversari ca Fouché, dar ca un Fouché dublat de un Richelieu.

Aceasta vă cere țara pentru fiii săi uitați! În fiecare

clipă, în convorbirile ce le aveți cu diferiți «off»-i sau «ici»-i, să perseverați în rolul pe care trebuie să-l aibă orice diplomat, speculând clipele de slăbiciune ale adversarului.

Turneul balcanic ne-a costat scump, iar opinia publică o știe. Ca rezultat, în loc să obținem o condițiune mai omenoasă de traiu pentru românii de acolo, toată diplomația n'a servit decât la deslanțuirea unei noi terori împotriva lor.

Istoria vă va judeca pe toți și martirajul cu care vă afișați rubicondele voastre fapte nu va fi interpretat decât ca o indigestie, provenită din rafinatele bucate servite la banchete, singurele rezultate concrete ce numai de folos nu pot fi pentru țară.

Iar când tineretul de azi, care a suferit laolaltă cu acei timoceni refugiați, vor fi mâine la cârma țării, vom pune mâna pe biciu și vom goni neguțătorii din templul românismului. Și acea zi nu e departe!

Suferiți, frați timoceni, suferiți, căci suferința voastră ne îndârjește și mai mult pe noi, cei cari am plâns alături de voi!...

Atunci Mustacoff-ii își vor lua răsplata, iar pe diplomații-greeri îi vor ajunge timpul de iarnă, hrănindu-se numai cu cântecul din vara vieții lor.

DEM. ȚICLEANU
Avocat

Cum au fost desnaționalizate școalele și bisericile din Timocul Românesc

Pe timpuri, nu prea departe, pe valea liniștitului Timoc, în fiecare sat românesc exista și un focar de cultură românească.

Stăpânirea otomană era prea puțin interesată de modul cum trăiau vassalii lor.

Războiul din 1877, a desrobit pe unii și a robit pe alții. Primul gând al Bulgariei independente a fost să subjuge pe români și să le ia și puțină libertate pe care o aveau.

S'au adresat singurului lucru pe care îl mai păstrasera dela strămoși: limba. Au vrut să le distrugă graiul ca prin a-

ceasta să-i desnaționalizeze. Fiecare școală românească avea un învățător român. Acest lucru românilor le prindea bine, însă nu era pe placul bulgarilor, așa-mi spunea un bătrân timocean refugiat de acolo din cauza recentelor persecuții.

Învățătorii români răspândeau cu destulă dragoste cultura românească până când într-o zi această fericire se irôsi. Fură surprinși de vizita misterioasă a unei doamne și a unui domn, pe care stăpânirea bulgărească îi trimisese să puie capăt unei preținse ilegalități. Copiii se mirau, căci în mintea lor nu puteau înțelege că trăesc unul din cele mai nenorocite momente ale vieții lor. Străinii vorbeau o limbă neînțeleasă. În ochii lor, se citea patima distrugerii. Toți așteptau înfrigurati sfârșitul acestei inscenări. În timp ce vizitatorul scria, într'un catalog, însoțitoarea lui ajutată de birjarul cu care venise, strângea din fiecare bancă cărțile noastre. Se citea pe fața fiecărui copil, durerea unei despărțiri în momentul când i se lua cartea. Căci deși murdară și ruptă, ea reprezenta slova românească, slova păstrată din strămoși.

Sfârșindu-și opera, dna privi în clasă cu un zâmbet de diabolică satisfacție. Își împlinise dorința. Apoi înpărți la fiecare, cărți noi, colorate frumos. Toți priveau cu o bucurie resemnată, la cărțile noi și frumoase, dar care vor pune prag între două tradiții. Tare le fu însă desamăgirea când voind să citească n'au înțeles nimic. Învățătorul privea mut și în ochii lui se citea o tragedie pe care copiii o vor înțelege trăind-o în curând. Căci nu trecu mult și în locul învățătorului român veni cel bulgar care prin bătăi, abia reuși să-i facă să pronunțe bulgărește. Dar nici aceasta nu le a fost de ajuns căci după ce au distrus școala românească s'au îndreptat împotriva credinței strămoșești.

Preotul bătrân al satului, care de atâta timp predicase românește, credința creștină, fu înlăturat pentru a fi înlocuit cu un preot bulgar. Stânt a fost momentul când pentru ultima dată a slujit românește. Dar cruda stăpânire l-a oprit. În timp ce prin gura bătrânului preot, românii cereau pentru ultima dată Dumnezeuului milă, slujba fu oprită, preotul izgonit și cărțile sfinte arse.

„Așa ne-au luat bulgarii și puțința de a ne ruga și crede românește”.

Bătrânul sfârșește plângând trista-i povestire. „Ar trebui amintit statului român, că există la noi școli bulgărești”.

Mai ales marelui nostru bărbat de stat Titulescu, care printre multiplele sale ocupațiuni ar trebui să aibe'n grije și școlile românești din valea Timocului.

CRĂCIUN POPA
Avocat

Ferocitatea șovinismului bulgar

Prigoanele bulgare contra românilor timoceni, după o alternanță de timp, au reinceput. Dar, de data aceasta asmuțirile sunt mai infuriate, mai inversunate.

Dece oare, atâta asupraire contra bieților timoceni cari sunt cei mai devotați și loiali cetățeni ai Statului bulgar? Când, în campaniile din 1913 și 1915—1918, soldații timoceni luptând vitejește pe front au cules cele mai strălucite glorii pentru armata bulgară? Când, în timpul insurecțiunii din toamna anului 1923, dacă timocenii nu se înrolau în gărzile albe, poate că nu se mai întâmpla ceeace a urmat? Oare, aceasta să le fie răsplată?

Din istoria vieții lor, timocenii își mai amintesc despre niște persecuțiuni politice, cari, însă erau aplicate contra întregii populațiuni a Statului, indiferent de naționalitate, de către temutul despot Stambolov. Acesta, pela sfârșitul secolului trecut, cu ajutorul finanței germane și a tineretului studios reintors dela facultățile Berlinului (de unde căpătau burse), a înfăptuit memorabilul regim al programului și al teroarei contra Caraveliștilor (rusofili). Pe atunci odată cu apunerea soarelui populațiunea țării (inclusiv timocenii) trebuia să se închidă în case, dealtfel, nesupușii erau răpuși de gloanțele arnăuților (albaneji) mercenari angajați de către guvern în acest sens.

În urmă, după răpunerea acestui tiran, în Bulgaria s'a stabilit o nouă epocă de liniște și dezvoltarea intensă economică și socială. În acest timp de pace care a durat până la războiul balcanic, populațiunea timoceană, prin stăruință, ardore de muncă neprihănită, ceeace caracterizează specificul românesc, a dat dovadă de cea mai mare pricepere în organizarea și dezvoltarea economică a gospodăriilor sătești, încât au întrecut cu mult pe concetățenii lor bulgari. O deosebire frapantă există între satele românești mari și frumoase și cele bulgărești mici și urâte.

În primii ani după războiul mondial, în epoca zisă „de aur“ a guvernului Stamboliisky, românii atinseră maximul (dar nu și maximorumul) de libertate economico-socială și națională. Toate posturile administrative, inclusiv posturile de învă-

șători, erau ocupate numai de români. În bisericii slujba religioasă se oficia în românește; în școlile primare, cari erau și sunt bulgărești, se introdusesse (neoficial) explicația lecțiilor în limba română. Puțin mai trebuia ca românii, în mod spontan și prin mijloace proprii să-și cucerească toate drepturile naționale, inclusiv introducerea limbei române în învățământul primar.

Toate iluziile și speranțele timocenilor s'au spulberat odată cu intronarea „erei negre“ a guvernului Tancov, care s'a instalat la cârma statului prin groaznicul măcel din 9.VI.1923. Veniți astfel și pentru a se menține la putere au permis libera organizare și înarmare a bandelor bestiale macedonene, pentru a căror întreținere dela cel mai mic fiu până la bunic, guvernul plătea burse și lefuri grase. Asasinatele și delapidările banului public, erau puncte din programul lor de guvernământ.

Răsfățarea lor în imbuibare n'a durat mult. Resursele statului, încă dela al 2 lea an, s'au sleit. Pe când în timpul guvernării Stamboliisky curgea numai aur și hambarele pline cu grâne, toate acestea s'au golit repede iar guvernul Tancov pentru a acoperi jaful a recurs la împrumuturi externe, cari ca o epidemie au sleit și mai mult finanțele statului. În scurt timp, toate veniturile Statului au fost acaparate în mâinile bancherilor străini pe când și banca națională, singura bancă din Europa care era de Stat a trebuit să fie transformată în bancă acționară, ca să nu mai vorbim de mina pernic și impozitele vamale cari au trecut sub controlul străinilor.

Această realitate de crudă mizerie a determinat guvernul Tancov, precum și pe cele ce l'au succedat mai târziu, să recurgă la măsuri drastice dictatoriale, răpind orice libertate de gândire și scris. Sub loviturile acestei terori au căzut și manifestările naționale a timocenilor, răpindu-li-se, nu numai unicul drept național avut până atunci, oficierea slujbei religioase în românește, dar au fost răpuși și în libertatea lor individuală. Toți funcționarii la stat, județ și comună au fost înlocuiți cu elemente macedonene și bulgare.

Nu numai atât. Au terorizat și pe tinerii elevi și studenți timoceni, cari au îndrăsnit să treacă Dunărea ca să vie să învețe în școlile românești. Ca niște bestii spumegânde, bandele șovine, organizate de către oficialitatea bulgară în Societățile „Cubrat“ și „Narodna Zaštiata“, năvăleau asupra vreunui elev

sau student timocean reintors la părinți, bătându-l în plină stradă cu ciomege și pumnale, până ce-l lăsau în nesimțire, fără de cea mai mică teamă de răspundere de fapta lor criminală.

Ce rău văd autoritățile bulgare în venirea tinerilor timoceni să învețe în școlile din România, iar legația bulgară din București în unison cu cei din Sofia, să șicaneze pe cei cari vin să-și pretindă anumite drepturi? Nu crede oare legația bulgară că este o absurditate, ba chiar o măsură caraghioasă, să nu legifereze o stare de fapt, când cineva a devenit cetățean român, pentru a scăpa de urgia autorităților bulgare, să nu recunoască această încetățenire, sub pretextul de nesatisfacere a serviciului militar în Bulgaria, deși încetățenitul este ofițer român? Cum se poate să se mențină cineva forțamente și fictiv cetățean bulgar, când nu mai vrea, când nu mai este?

Crede oare, autoritatea bulgară că prin amenzi aplicate sub diferite pretexte părinților, ai căror fii se găsesc la școlile de aci, chiar și a celor ai căror fii sunt deja cetățeni români, vor putea stăvilii ceea ce nu se poate, ceea ce a eșit din adâncul necesităților reale. Autoritățile bulgare cred oare că, prin aceste amenzi vor putea restabili balanța financiară a țării lor, care este atât de șubredă? Zadarnică efortare. Dar, cu ce au păcătuit și contribuit timocenii la înfăptuirea acestei stări deplorabile a țării Bulgare, de e atâta urgie?

Avalanșele prigonirilor se rostogolesc tot mai tare asupra românilor timoceni cari au început să strige pentru ajutor. Strigătele lor de disperare au fost perceptate de către cotidienele românești de mare tiraj. Zilnic citim tot felul de brutalități: bătăi, arestări, internări, amenzi arbitrare, înlocuirea primarilor bulgari, singuri funcționari români cari mai rămăseseră în posturi. Se repetă timpul de altă dată a guvernului Stambolov. Acum ca și atunci, bieții țărani din satele românești dela frontieră, le este interzis să mai scoboare, după apunerea soarelui, cu vitele la adăpat la Dunăre și Timoc.

Toate au limită. Șovinismul bulgar, or cât ar fi de feroce, să nu uite, că orice reacțiune dă naștere la contra acțiune pentru restabilirea echilibrului social.

ING. D. M. TRUIA.

Situația românilor Timoceni în trecut și în prezent

Conferință ținută în Sala Teatrului Național din Craiova în seara zilei de 12 Ianuarie 1934, de către D-l TEODOR VOINEA, fost Președinte al Federației Cercurilor studențești din Oltenia și Timoc.

Doamnelor și Domnilor.

O conferință despre românii din Valea Timocului nu este un fapt frecvent. Dimpotrivă, mi se pare foarte puțin obișnuit.

N'aș voi să cred că în această lipsă de preocupare pentru românii care populează Valea Timocului, se oglindește o regretabilă ignorare din partea națiunii noastre, lașă de elementele românești rămase din cauza unui complex de împrejurări, în afara granițelor stabilite de tratate. Ar fi un fapt prea dureros ca să poată fi constatat și mărturisit. Cred mai degrabă că ignorarea suferințelor de pe acele meleaguri există numai în pătura noastră conducătoare, prea mult preocupată de politica Genevei și prea puțin ancorată în realitățile sud-est europene în care ne integrăm.

Înainte de a vă înfățișa epocile de suferință pe care le-au parcurs românii din Timoc, sub diferite regimuri, îmi veți îngădui să fiu puțin preocupat, pentru moment, de adevărul istoric, privitor la origina românilor pe acele meleaguri.

Românii din Valea Timocului locuiesc, de o parte și de alta a râului, în grup compact între Morava și Timoc, în Jugoslavia și dincoace de Timoc, în județul Vidin până acolo unde Morava și Timocul se apropie, la isvor în Bulgaria.

Apariția lor pe acele locuri se confundă cu însuși începuturile de plămădire ale poporului român după colonizarea Daciei. Este fapt constatat că atât Dacia cât și ținuturile din sudul Dunării s'au bucurat de același interes din partea administrațiunii Imperiului roman. Așa se explică de ce găsim de-alungul Dunării, în Bulgaria, un brâu de sate locuite de români, începând cu județul Vidin, continuând cu plasa Lom, Nicopole, etc.

Motivele pentru cari românii au ocupat acele locuri și s'au menținut cu toate frământările și neajunsurile aduse de nesiguranța timpurilor, nu sunt greu de explicat. Era aci râul Timoc, mai răsărit, care traversa o porțiune de teren pe care viața se putea organiza mai lesnicios, cu mai multă temeinicie și mai puțină trudă.

Versiunea unora dintre istoricii bulgari, cari susțin că elementul românesc a ocupat aceste locuri, cu mult mai târziu, după năvălirea slavilor și a bulgarilor, care se petrece după colonizarea Daciei, cu câteva secole mai târziu, nu poate rezista unei critici serioase. Fiindcă dacă românii ar fi venit aci în urma năvălirii bulgarilor și deci după ce ei începuseră să se organizeze, ar fi greu de presupus că românii ar mai fi putut să ocupe tocmai aceste locuri care ofereau mai multe mijloace de viață și unde orice popor năvălitor, oprit aci cu intenția de a rămâne, ar fi încercat să se organizeze, așa cum au făcut o bulgarii.

Penetrațiunea românilor ar fi fost atunci aproape imposibilă.

Socotesc ceva mai mult că dacă acest fapt s'ar fi întâmplat realmente, aceasta n'ar putea constitui un element de mândrie pentru vecinii noștri dela sud, prea zeloși în apărarea intereselor națiunii lor, ca să accepte această versiune care n'ar face altceva decât să dovedească lipsa de vitalitate și de rezistență a bulgarilor în acele locuri.

Nu mai vorbesc de cealaltă versiune pe care vrea s'o acrediteze un profesor bulgar, cu multă fantezie, că elementul românesc din Valea Timocului înglobează pe toți indivizii rebeli din Oltenia, care au fugit din țară de teama serviciului militar, care până acum o sută și ceva de ani se făcea în condițiuni mai grele decât astăzi.

Dar mă întreb cum ar fi posibil ca elementele acestea disperate, să pătrundă cu atâta ușurință în masa compactă și organizată a bulgarilor, pe un ținut atât de întins? Cum și în cât timp s'ar fi realizat acel număr impresionant de mase de români, cam 300.000, pe acele locuri? Imi place să cred că această versiune e și fantezistă și lipsită de seriozitate.

Rămâne deci în picioare convingerea noastră că românii ocupă acolo acele ținuturi încă din secolul 2 după Hristos când a început colonizarea și organizarea administrativă a Daciei.

Numărul acestora s'a mărit cu cei rămași aci după ce populația retrasă de Aurelian în anul 273, a revenit în Dacia.

Aci au fost găsiți de slavi și bulgari mai târziu; organizați fiind, ei n'au mai putut fi alungați sau înăbușiți de năvălitori.

Odată stabilit acest lucru să trecem la exaninarea epocilor pe care le-au parcurs românii din valea Timocului sub diferite ocupații. Pentru o mai clară expunere voi împărți viața acestui grup de români în trei mari și caracteristice epoci:

D-I Theodor Voinea

I. Epoca întâia care începe cu plămădirea poporului român și se sfârșește cu războiul dela 1877-78.

II. A doua epocă dela 1878 până la 9 Iunie 1923, moartea lui Stamboliiski.

III. A treia și ultima dela 9 Iunie 1923 până în vremurile noastre.

În prima perioadă românii nu au avut prea mult de suferit. Frământările cari s'au petrecut în întreaga peninsulă bal-

canică, au avut repercusiuni egale aspra tuturor popoarelor care se stabiliseră aci. Pe de altă parte în acele vremuri nu se poate vorbi de o conștiință națională. Așa merg lucrurile până în anul 1453 când turcii supun Constantinopolul și încep să-și exercite influența în Europa. Se observă un început de organizare a societății pe baze caracteristice noilor stăpâni.

Dominația otonomă care durează până la războiul nostru de independență, dacă a fost odioasă în ceia ce privește încasarea birurilor din țările supuse, nu poate fi acuzată că a stânjenit cu ceva libera și sănătoasă dezvoltare a acestei țări. Turcii s'au mulțumit totdeauna cu plata regulată a haraciului. Legăturile domnitorilor noștri cu poarta, sunt o mărturie elocventă a acestei corectitudini. Testamentul political lui Ștefan cel Mare, e dovada cea mai serioasă asupra securității pe care o presupunea supușenia față de înalta poartă pe acele vremuri.

În aceste vremuri deci puțină cunoștință românească, s'a putut păstra nealterată. Și românii din Valea Timocului pot fi mândri că și-au putut conserva, în anii de suferință, graiul și obiceiurile străbune.

Dar anul 1878, care e începutul perioadei a doua, aduce independența statului român și odată cu el și a statului bulgar.

În loc de recunoștință față de vitejia soldatului român care isbutise să le dea o viață nouă, bulgarii încep să siluiască sufletul națiunilor neslave, pentru a ajunge la o completă unificare sufletească a națiunii bulgare. De atunci începe suferința poporului român din Timoc. La început asupririle au fost neînsemnate, mai târziu ele au devenit scandaloase față de români. Și pe măsură ce ideea națională se contura mai bine în conștiința de stat a vecinilor noștri dela sud, românii au mai mult de suferit. Și se părea bulgarilor că e o îndrăzneală ca o limbă de pământ, cum e valea Timocului să fie exclusiv locuită de români, care dacă înțelegeau să rămână cetățeni pașnici ai statului bulgar, cereau în schimb să li se dea libertatea de a avea școli românești, biserici românești, cu preoți români.

Dacă în acele vremuri nu se făcea nimic pentru ocrotirea elementului românesc din Timoc, nu se poate aduce nici-o imputare statului român, fiindcă pe atunci și noi ne găseam în perioada de febrilă organizare a statului. Și apoi revendicările ne așteptau ochii spre Transilvania, Bucovina și Basarabia, care

nu ne dădeau răgaz să ascultăm și suferințele de dincolo de Dunăre.

Așa au mers lucrurile până la războiul mondial, după care viața politică a statului bulgar cunoaște, ca și celelalte state, noi curente politice. Astfel în două rânduri Stamboliiski, promotorul țărănismului, intenționează un regim de libertăți, pe care au prilejul să le guste și frații noștri din Timoc. Se vorbea atunci nu numai de libertatea învățământului, a cultului, dar s'a mers și mai departe și s'a dat posibilitatea românilor să ocupe funcțiuni în administrațiunea de stat, fapt care constituia o adevărată revoluționare a metodelor de până aci, pe care oficialitatea bulgară înțelesese să le folosească față de români.

Dar bucuria acestora nu le-a fost de lungă durată. Lovitura dela 9 Iunie 1923, aduce asasinarea lui Stamboliiski și odată cu aceasta spulberarea tuturor speranțelor pe care le puseră românii în regimul ce el reprezenta.

Din ziua aceea viața românilor din Timocul bulgar îmbracă aspecte de tragedie. Regimul de libertate de care se bucuraseră până aci se schimbă brusc într'un regim de persecuție organizată. Românii cari ocupau servicii în administrația de stat sunt asvârlți afară, fără ca să țină seama de vechime, fără să se aibă în vedere mizeria pe care o creiau familiilor românești. Tinerii destituiți din servicii, elevii de liceu ceva mai sensibili, trec Dunărea, în miez de noapte, sgribuliți în bărci și se refugiază în țară, unde au fost primiți, spre mândria noastră, cu multă căldură de oficialitatea românească.

Fostul ministru de Instrucție și actualul D-l Dr. Anghelescu și secretarul general D-l Iuliu Valori, au marele merit de a li știut să micșoreze suferințele tineretului venit de acolo, înlesnindu-le viața în Capitală. Astfel mulți dintre cei veniți atunci ocupă astăzi locuri de frunte în viața socială a statului român.

Dar dacă tinerii veniți între noi au avut norocul să trăiască o viață mai liniștită, mai lipsită de griji, fuga lor de acolo a creat părinților lor o viață disperată. Persecuția a început să se deslănțuiască asupra lor, la adăpostul oficialității. La început împotriva familiilor din cari se desprinsese rebel câte un vlăstar care trecuse în țară, mai târziu împotriva tuturor familiilor care mai îndrăzneau să păstreze prin funduri de lacre câte o carte veche românească.

Tinerii veniți în Capitală s'au organizat în două societăți: „Dacia Aureliană”, a studenților și Soc. „Timocul” a titraților, care au lucrat și lucrează paralel pentru îmbunătățirea soartei acelora din mijlocul cărora au plecat. În plus Soc. „Timocul” scoate o revistă cu acelaș nume, la care o mână de tineri originari din Timocul bulgar, militează în acelaș scop, arătat mai sus.

Toate eforturile lor pentru a creia un cât de mic interes pentru viața mizeră a românilor din Timoc, n'au fost răsplătite cu atenția necesară din partea oficialității noastre. Toate guvernele toate regimurile n'au găsit că e o obligație morală să acorde un cât de mic interes pentru o problemă care pune în joc însăși mândria noastră națională.

Și cu cât pământurile tineretului venit între noi au fost mai mari și mai variate, cu atât furia s'a deslănțuit dincolo, mai mare împotriva părinților lor. La început li s'a închis școalele; copii au fost obligați să meargă la școalele bulgare, conduse de sbiri, chemați pentru a desrădăcina mai ușor pe tinerii apucați pe mâna lor. Mai târziu persecuția s'a abătut și asupra bisericii. Era vai de săteanul care îndrăsnea să roage pe preot pentru a oficia o slujbă de înmormântare în limba românească. Era chemat la poliție și silit, prin schingiuire, să renunțe la graiul ce-i era scump.

Azi întâmplările din viața românilor din Timocul bulgar sunt cu adevărat alarmante. Guvernul de dictatură al generalului Gheorghieff, înțelege nu numai să continue sistemele guvernelor Tancoff, Liapceff, Mușanoff vor merge și mai departe cu persecuția. Românii sunt schingiuți acolo pentru un delict, pe care toleranța poporului român, nu-l impută nici unei minorități din țara noastră, deci nici bulgarilor.

De curând guvernul militar dela Sofia a început să acorde ținuturilor locuite de români o atenție deosebită, inaugurând sistemul echipelor culturale, puse sub comanda fostului colonel Kesiff, echipe cari țin întruniri naționaliste în satele românești. Aceste întruniri se termină totdeauna cu percheziții, făcute de ofițeri în rezervă, la domiciliul românilor, în urma cărora sătenii sunt purtați pe la poliție, bătuiți și schingiuți pentru vre-o carte poștală scrisă în limba maternă.

Nu mai vorbesc de noua dispoziție dată de guvernul bulgar, la toți primarii din satele românești, români până aci, să

fie înlocuiți numai cu ofițeri de rezervă, care să asigure și mai mult opera de reprimare pe care o organizează statul bulgar. Și toate acestea se petrec în aceste vremuri când se spune că popoarele sunt libere să-și hotărască soarta... În vremurile acestea când în țara noastră nimeni nu se gândește să stingherească libertățile bulgarilor din Cadrilater sau din restul țării.

Școalele lor funcționează la noi cu subvenții dela statul român, bisericile lor sunt recunoscute și apărate. Nu mai vorbim de numărul gazetelor bulgare care apar în țara noastră, nu mai vorbim de acțiunea îndrăzneată a acestor gazete în Cadrilater... nu mai pomenim nimic de banditismele organizate de comitagii și cărora au căzut victime atâția cetățeni români.

Nu mai reamintim toate aceste îndrăzneli, fiindcă ele contrastează prea mult cu viața pe cari o duc frații noștri din Timoc.

Nu pricepem de ce guvernele noastre au procedat cu multă timiditate față de vecinii noștri dela sud când ei nu meritau nici înțelegerea nici îngăduința de care se bucură confrății lor aci între noi.

Personal am crezut la început că se exagerează, când se vorbește despre tirania bulgară de acolo. M'am convins însă în toamna anului 1930 cu un grup de studenți doljeni, că toate acuzațiile aduse guvernelor bulgare, sunt și rămân în picioare. Mi-a fost greu să pătrund în Timoc, din cauza poliției bulgare care se opunea sub motiv că satele românești sunt contaminate. Pentru a ne face să renunțăm ni se oferă o excursie ispititoare spre Vrața. Am rezistat și cu multă greutate, însoțiți de câțiva poliști, am putut să poposim câteva momente, într-o după amiază, în Capițanut, Stanotarn, Novo Selo, Bregova, etc., sate mari cu populație exclusiv românească, care își păstrează nealterate și portul și obiceiurile și limba. E greu de spus sentimentele pe care le-am încercat în fața acestor oameni, când i-am văzut atât de români, dar atât de măhniți pentru neajunsurile pe care le creiază dorința lor de a-și păstra toate bucuriile sufletești.

Și dacă acest ținut, nu a putut face obiectul unei revendicări teritoriale, pe baza principiului naționalităților ce se avea în vedere la încheierea tratatelor, merita cel puțin atâta atenție din partea guvernului român de a cere bulgarilor să le respecte limba și obiceiurile, pe baza clauzelor pe cari noi le-am acceptat față de minoritățile din țara noastră cu atâta larghețe.

Am acceptat totul când a fost de dat... și n'am cerut aproape nimic, când avem dreptul s'o facem.

Despre românii din Timocul jugoslav n'am să vă vorbesc.

Doliul năprasnic care a îndurerat sufletele aliaților noștri jugoslavi, mă îndeamnă la un sentiment de respect și mă oprește de a trece în revistă suferințele românilor din ținuturile Timocului jugoslav.

Mă veți întreba ce soluție cred eu potrivită pentru a face să înceteze această stare de lucruri, dureroasă și de o parte și de alta a Timocului. Soluția nu e grea. Se cere însă puțin curaj și multă mândrie. Să se atragă atenția guvernului bulgar că în caz când nu înțelege să ofere o egalitate de tratament românilor din Timoc, așa cum facem noi cu bulgarii din țara noastră vom trece la închiderea tuturor școalelor bulgare din Cadrilater și la interzicerea cultului lor. La fel și cu jugoslavii.

Numai în fața acestei proceduri curajoase guvernele respective își vor reveni în fire și vor înțelege cum să se poarte față de elementul românesc de pe țărmul lor.

Așteptăm guvernul român care să-i silească la această trezire și studențimea română din Timoc nu-și va precupeți stima față de acest guvern.

THEODOR VOIENA

Fost Președinte al Cercurilor Studențești
din Oltenia și Timoc

Brutalizarea românilor din Bulgaria

Corabia 8 Febr. — Locuitorii veniți de peste Dunăre aduc noi știri despre brutalizarea românilor din com. Măgura, din fața oreșelului nostru, de către grănicerii bulgari. În ziua de anul nou, țărani Pascu Beșu și Dumitru Ștefan din Măgura au fost duși la pichetul de grăniceri No. 7 Macedonia, unde li s'a dat ordin să aducă din pământ mâncare și băutura soldaților dela pichet ca aceștia să-și petreacă de anul nou. Cei doi țărani au adus tot ce li s'a cerut. Dâșii însă au fost declarați arestați și reținuți la pichet la corvoadă în curte toată ziua, precum și noaptea următoare. A doua zi dimineața au fost luați la pumni și dați afară dela pichet întorcându-se astfel bătuți și degerați la casele lor.

„Universul” No. 40 din 10 Februarie. 1935

Impresii din bălciul dela Vidin

Cu vie nerabdare așteaptă timocenii atât cei de aici, din țară, cât și cei de dincolo, bălciul anual de la Vidin, având numai atunci posibilitatea de a se revedea.

Mai trist e însă pentru acei cari stabilindu-se aici nu pot trece dincolo a-și revedea frații și părinții, pentru a nu se expune brutalității autorităților bulgare, care nu așteaptă, decât reîntoarcerea acestora ca să-și poată revărsa toată ura. Aceștia se mulțumesc doar, să privească nostalgic de pe țărmul românesc, spre locurile copilăriei, unde se găsesc ai lor. I-și trimit vești prin prieteni sau soții pe cari îi îmbarcă pe șalupă, trecând dincolo la Vidin.

Cu ocazia bălciului la Vidin și cel dela Calafat, trece lume multă, printre cari se strecoară și câte un student sau elev timoccean, mai curajos. Trec români amatori de excursii și unii dornici de țigări bulgărești, iar bulgăroaicele la trecere nu uită să ascundă câteva cutii cu pudră, adusă din Calafat, care pentru ei se consideră mare lux.

În goana bărcii cu motor, care spintecă valurile Dunării ce se rostogolesc leneșe, ai reverii plăcute; fete și băieți tineri cântă'n adierea vântului tomnatec care le înroșesc obraji.

În portul Vidin, țărani români în haine curate așteaptă tiii să vie să-i revadă. Pe chipul lor vezi nerăbdarea cu care așteaptă sosirea șalupei, iar prin încordarea privirei lor, din depărtare, vor să-și poată recunoaște pe cel așteptat.

În acel moment uită de toate necazurile ce le au, de toată asuprirea, și uită și de sentinela care nu-i lasă să se apropie de cel sosit, înainte de a trece pe la vamă.

I-și revine numai atunci, când se simte apucat sau împins de sentinelele care le strigă în limba lor pe care ei nu o prea înțeleg.

Revederea-i mișcătoare; mamele plâng de bucuria revederii copiilor, care se face abia la hanurile care au tras, departe de ochiul poliției bulgare, unde poate să-și vorbească în voe.

Vorba și accentul românilor timoceni seamănă mult cu a oltenilor, au și unele cuvinte ardelenesti. Portul lor e ca și al românului de aci, numai portul femein diferă mult de portul nostru național. Unele imită prost moda dela oraș, iar altele mai păstrează portul țărănesc. Acestea au cămăși albe cu poale până'n glesne peste care pune o fustă, un fel de fotă de culoare neagră brodată, sau țesută cu fir și mătase. Mai toate fetele sunt inzorzonate cu salbe de aur, de gât iar coafura e caracteristică lor, încrețesc părul pe la tâmpile, unde-și atârnă flori și panglici colorate. Femeile măritate poartă basmale pe cap, mai mult de culori deschise, cari sunt legate în jurul părului și inodate deasupra frunței.

În tot timpul bălciului sosesc chiar vapoare cu excursioniști din toată România, căroră autoritățile bulgare le face primirea cu muzici și cuvântări, se arată extrem de afabili cu acei cari vin să-i viziteze. Nu tot astfel se întâmplă când un român de acolo cere un bilet de voie de a trece la bălciul din Calafat. Cu aceștia se poartă brutal și la urmă refuză să-i lase să treacă la Calafat.

Bălciul e monoton, zilele de toamnă, plouă-noroi. Negustorii din bălcu caută să ferească de ploaie marfa expusă vânzării. Aici întâlnești figuri bulgărești, cu trăsături rigide, cu mușchii feței aproape imobili, după a căror fizionomie nu poți ghici intențiile ce le au. Singurul gând îl ai atunci, să te reîntorci cât mai curând pe teritoriul românesc, unde tot românul are zâmbetul pe buze, sufletul și caracterul lui bun, întipărite pe față.

MANȚI Ing. TRUIA

Pagina Federației românilor de peste hotare

Din inițiativa Soc. Culturale „Timoc” a Românilor din Valea Timocului și Dreapta Dunării, în ziua de 14 Decembrie 1934, a avut loc o reuniune de reprezentanți ai Românilor de peste hotare din: Bulgaria, Jugoslavia, Ungaria, și Cehoslovacia, la care s'a discutat situația acestor Români din toate punctele de vedere: social, economic, cultural și religios.

Din expunerile făcute s'a constatat, că azi toate statele tind spre așezări politico-sociale pe baze naționalist-unitare și că astfel ideia de minoritate etnică într'un stat începe să fie exclusă iar elementul minoritar supus desnaționalizării, sau exterminării.

Având în vedere că acestui pericol sunt supuse mase întregi și compacte de Români rămași în afara granițelor României Mari și anume în: Bulgaria, Jugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, U. R. S. S., Macedonia și Albania și că viața național-culturală a unora dintre ei se găsește astăzi într'o situație de completă desorganizare, iar la alții neexistând nici măcar tradiția unei atări vieți din trecut.

Apreciind marea importanță ce o are atât pentru statul român cât și pentru întreg neamul românesc, păstrarea și cultivarea acestor pepiniere de români rămași să trăiască peste hotare în țări streine și pentru a-i feri de o eventuală desnaționalizare, precum și de persecuțiile ce se abat și se vor abate pe capul lor din partea naționalilor majoritari printre care trăesc.

Reuniunea a hotărât înființarea unei Federații a Românilor de peste hotare, cu sediul în București, care va lucra în cadrul următorului program de activitate:

1. Propagarea în opinia publică din țară a ideii pentru cunoașterea și susținerea politico-culturală și religioasă a Românilor de peste hotare și ridicarea chestiunii la rangul de problemă a politicii de stat, așa cum se face în alte țări;

2. Apărarea intereselor Românilor de peste hotare din toate punctele de vedere: politic, social-economic, național-cultural și bisericesc;

3. Organizarea de conferințe, tratând situația actuală a tuturor regiunilor în afară de hotare, unde sunt Români.

4. Redactarea a diferite publicațiuni despre situațiunea Românilor de peste hotare;

5. Aducerea de studenți și elevi din regiunile unde sunt Români peste hotare spre a-și face studiile la școlile și universitățile din țară, în limba maternă;

6. Ridicarea căminului Românilor de peste hotare, în București.

FEDERAȚIA

O necesitate a timpului

Un mănunchi de tineri intelectuali entusiaști români de peste hotare, au luat inițiativa pentru înființarea federației române de peste hotare.

Da... spun un mănunchiu, căci întotdeauna faptele mari s'au făcut din inițiativa câtorva oameni de suflet și înalt sentiment față de ai săi.

Este o necesitate a timpului, căci am strigat mereu, o spunem și azi, ca după războiul mondial oficialitatea țării noastre, preocupată cu consolidarea internă a ei, a abandonat cu totul pe încă cei destul de mulți români, rămași peste hotare, prada apetitului hrapăreț al revizionistilor de toate nuanțele.

Or... cum în viață, întotdeauna reacția are contra reacție, care de cele mai dese ori, este și mai viguroasă. Soarta a hărzit, ca acești români, pe care un complex de împrejurări a contribuit, ca ei să nu poată să se ghideze la sânul patriei mame și să nu aibă fericirea de a gusta din libertățile fraților lor, să aibă câțiva vârstari viguroși, cari mai presus de orice, pun dorința de a se bucura și ei, cel puțin de libertăți ale vorbirei în limba lor strămoșească și a cultului; din care dorinți și-au făcut un ideal pe care îl urmăresc trecând peste orice piedică, ori de unde ar veni ea.

Iată imperativul care a dictat, ca toți fiii răsleți ai neamului să se strângă la un loc și să facă zid în fața pericolului care-i amenință cu peirea lor și a fraților lor dintre care au plecat.

COMITETUL FEDERAȚIEI ROMÂNILOR DE PESTE HOTARE

Mijloc: Dr. P. Vodă-Timoceanu, Președ. Federației; dreapta: D-l A. Andrei;
stânga: D-l S. Miclea.

Planul II. — Dreapta: D-l Roza; stânga: D-l Luțai.

S'au adus obiecțiuni de unii că federația nu îndeplinește anumite condițiuni legale, «*ca formă*»...

Da... așa este; însă pe cei care au luat inițiativa cu înființarea ei, nu i au pasionat *forma*, ci *fondul*. Căci acesta este cel cu *temei* și acesta se sprijină pe trista realitate care a dictat această apropiere și cimentarea sufletească a fiilor răsleți ai neamului, care văd că pentru moment cei în drept de a le da o mână de ajutor i-a abandonat... Noi nu disperăm. Noi nu acuzăm; căci suntem convinși că frații noștri de aci, din țară, sunt și vor fi lângă noi, dar acum sunt puțin sustrași. Dovada cea mai mare despre aceasta este faptul că partidele politice au început ca să însereze în programele lor de guvernământ, chestiunea românilor de peste hotare ca o necesitate de Stat. Iată bazele începutului luptei și din partea autorităților sunt puse.

Deci, fraților de pretutindeni și de aci, lăsați *forma*, alăturați-vă *fondului* mișcării noastre și veniți cu toții să strigăm la cei ce opresc pe frații noștri, cu creștinescul și pacificul dicton: *Nu ridicați sabia asupra noastră căci ea va lovi în voi!* Iar fraților voștri de aci le strigăm, *să uite beția gloriei parțiale* și să vină alături de noi, pentru a arata dușmanilor noștri, *că inima românilor bate tot așa de viguros ca și în trecut*.

Înainte... Dumnezeu cu noi.

Dr. P. VODĂ-TIMOCEANU
Preș. Soc. Timoc și al Federației
românilor de peste hotare

Despre proiectata Episcopie de Vârșat

Vom avea sau nu o Episcopie ortodoxă română în Jugoslavia?

Iată o întrebare, căreia riști să-i dai un răspuns pozitiv.

Pentru că ținând seamă de modul cum a fost „soluționată” (sic!) problema școlară în Banatul jugoslav, la baza căreia stă deja o convenție trecută prin toată gama formalităților necesare și aprobată atât de Statul român cât și de cel jugoslav, problema bisericească se discută în mod serios abia acum.

Nu știm la ce rezultat au ajuns discuțiile „amicale” dintre Înaltul Patriarh Miron și delegația jugoslavă, — care ne-a vizitat de Sfintele sărbători. Știm însă alt lucru.

Până'n prezent, această chestiune bisericească a mai fost desbătută de încă vre-o trei delegații românești la Karlovec și încă altele două-trei, sârbești, la București, fără însă, să se fi făcut ceva.

Și totuși — ca să fim dreپți — s'a făcut „ceva”, avem un protocol de cooperare, un fel de proiect de convenție bisericească ce s'a schimbat și se schimbă mereu — de câte ori, o nouă delegație a luat sau ia în discuție problema bisericească.

În jurul acestui proiect se face atâta vorbă acum pentru că în el sunt cuprinse unele puncte cari nu le prea convin sârbilor și altele cari nu ne pică bine nouă, românilor.

Are — nu-i vorbă — destule lipsuri acest „proiect”, astfel că sunt îndreptățiți și unii și alții să nu-l adopteze încă.

Așa de exemplu, (conform observațiilor juste ale unui bătrân preot român din B. I.) proiectului respectiv îi lipsesc, pe lângă multe altele, în ceea ce privește interesele românești și unele precizări esențiale, ca:

a) Textul prin care să fie garantată autonomia viitoarei Eparhii române de Vârșat;

b) Episcopului i se zice „Vicar”, urmând de aci, ca să se precizeze: dacă vicariatul poate ori nu să fie dependent de un prosinod mixt;

c) Unele precizări cu privire la finanțarea înființării vicariatului;

d) Fixarea dotației vicarului și a personalului care i-se va atribui, precum și dotarea preoților.

Și, la fel, mai lipsec precizările cu privire la averile bisericești, din Banatul Jugoslav, averi, în privința cărora nici până în prezent nu s'a dat o hotărâre definitivă.

În ceea ce privește jurisdicția viitoarei episcopii de Vârșat, dorința unanimă a fraților din Jugoslavia, precum și a noastră, este ca ea să fie pusă sub jurisdicția directă a Sf. Patriarhii din București. Aceasta cu atât mai mult, că și reprezentanții bisericii sârbești dele noi, cer ca viitoarea Episcopie sârbă de Timișoara, să fie pusă sub jurisdicția Patriarhiei de Karlovec, ei ne mai fiind dispuși „să mai calce în vre-o ședință a Sino-

„dului din București“ — după cum s'a exprimat P. S. S. Letici „Episcopul Banatului“ (?!).

Dar nu numai acestea ne îndreptătesc să cerem jurisdicția Bucureștilor; ci, după cum Patriarhia Karlovecului își menține și azi pe bază de drept și canonic și legal — spun sârbii — jurisdicția asupra celor cinci eparhii și a credincioșilor pravoslavi de peste hotare, din: Zara și Dodecanez, (ambele în Italia), apoi eparhia din Praga și Munkaci (Cehoslovacia) și cea din Buda (Ungaria), ai căror chiriarhi participă la Sf. Sobor sub președinția Patriarhului de Karlovec, la fel și noi putem pretinde același drept cu privire la viitoarea Episcopie de Vârșat.

Noi știm că sârbilor le ar conveni mai bine ca biserica ortodoxă română din țara lor să depindă de Karlovec, pentru că în cazul acesta, planul lor de desnaționalizare — pe care l-au început într'un mod subtil — l-ar putea duce cu mai multă ușurință la îndeplinire.

Ei n'ar pierde aproape nimic, dacă — pe bază de reciprocitate — credincioșii pravoslavi din România ar depinde de Patriarhia din București. Căci numărul lor, față de cel al românilor ortodocși din Banatul jugoslav (și numai din Banat căci despre cei din Timocul jugoslav nu putem vorbi deocamdată), este de trei ori mai mic. Și alară de aceasta, în timpul celor 15 ani ce s'au scurs până în prezent, ei n'au stat ca noi cu mâinile'n sân, ei și au organizat pe baze solide biserica precum și celelalte instituțiuni, alimentându-le și înzestrându-le din belșug cu fonduri și toate cele necesare, spre a putea rezista cu îndărmire eventualelor pericole ce s'ar ivi spre a le amenința existența. Chit că, despre pericole de acest fel, nici nu poate fi vorba la noi, în țara celor mai mari libertăți din Europa.

Iată pentruce, pretendem astăzi celor chemați să soluționeze această problemă, să fie cât se poate de atenți și să nu cedeze nimic sârbilor, amăgiți fiind de nu știm ce considerente ale politicei meschine pe care au adoptat-o ei față de noi. Căci sârbii, în toate ocaziunile de acest fel, sub masca celor mai devotați prieteni, ne au tras pe sloară.

Dacă dorințele poporului român din Jugoslavia, în ceea ce privește biserica, nu vor putea fi îndeplinite așa după cum sunt ele exprimate în nenumăratele memorii adresate înaltelor noastre fețe bisericești, atunci, este de sute de ori mai preferabilă actuala situație.

Căci azi, de bine de rău, se mai păstrează totuși, un pic de legătură spirituală între noi și românii din Banatul jugoslav. Aceasta, natural, numai prin biserică, — pentru că alte căi, ne sunt aproape cu totul tăiate.

Aci este interesul sârbesc, de a ne acapara și biserica, unica instituție prin care se mai menține trează conștiința națională dincolo, căci școala românească la sate, nu mai este speranță să se capete.

Promisiunile ce le-au primit „cu sacul“ și iluziile frumoase ce și le-au făurit de când s'a încheiat convenția școlară și până acum, i-au ținut prea mult în amorțire pe frații români din Banatul jugoslav.

Azi, ei s'au trezit și și-au dat din nou seama, că nimeni nu le mai poartă grija.

De s'ar ocupa cineva în mod serios de ei, n'ar mai fi lăsați la cheremul tuturor nechemaților, profitori ce și bat joc de dâșii fără să-i ajute cu nimic.

Ei își dau perfect de bine seama de acest lucru și temându-se să n'o pățească și mai rău pe tărâmul bisericesc decât pe cel școlar, cer, ca autoritățile noastre bisericești să cântărească bine, cât mai bine, problema ce-o au de rezolvit.

TEODOR A. FRENTIU

„Lira“ din Banatul Jugoslav

Dreptul la viață a unui neam se afirmă prin puterea de muncă și manifestarea sa pe teren cultural-național. Aceste două idei trebuie să fie deviza neamului nostru românesc de peste hotare.

Dacă frații de peste hotare sunt împiedicați să se manifesteze în public, totuși ei sunt fideli trecutului, prin dragoste de neam, glie strămoșească și păstrarea obiceiurilor strămoșești, căci aceste manifestări nimeni nu le poate opri.

Politica sistematică și consecventă de desnaționalizare și șicanările pe cari le suferă unii frați de peste hotare cu toate aceste nedreptăți ce li se fac

nimeni însă nu le poate scoate inima și să le nimească sufletul.

Având inimă curată și sufletul integru, vor putea suferi cu resemnare tot ceea ce vine peste dânșii.

Toate aceste însușiri trecute în revistă, le intrupează în mod integral aș putea să spun, societatea culturală-muzicală „Lira” din Toracul Mic.

De se întâmplă vre-o manifestație culturală în Banatul jugoslav de Nord, societatea „Lira” din Toracul Mic, e nelipsită, cu un cuvânt la tot ce e românesc, această societate e prezentă.

Dela anul 1928 data înființării acestei societăți, drumul ei e spinos, plin de piedici, cari fac ca această societate să muncească mai mult și cu puteri înalte pe meleagurile Banatului jugoslav, răsădind viață românească.

Fala Banatului este cântecul, și cu drept cuvânt frații noștri din Banatul robii, nu desmint popularul proverb:

„Mândră țară îi Banatul
În ea cântă tot natul”.

Într’adevăr, cutreerând Banatul, nu vei găsi nici un sat, unde să nu auzi doina dulce românească.

Românul din Banatul robii, durerea și suferința lui, le alină cu cântecul național românesc.

O orchestră muzicală în Banatul-jugoslav, înseamnă răspândirea și păstrarea dulcei doini românești și printre străini.

Singura activitate externă, în care se poate manifesta o orchestră muzicală în toată libertatea, în-deosebi cel mai bun prilej sunt ospetele sau nunțile.

Mai potrivită ocaziune pentru a aprecia valoarea unei orchestre muzicale, nu găsești decât atunci când mulțimea este adunată din toate părțile.

Ei bine, în Banatul jugoslav ospăț, nuntă mai însemnată fără „Lira” sau *Ivan Durăin*, este lucru imposibil. Aceasta denotă că Românii din Banatul jugoslav știu să-și aprecieze ce au mai scump.

Prin frumusețea cântecului, orchestra „Lira” a știut să strângă pe toți tinerii, cei cu inimă tânără.

și pe cei ce simțesc românește, numai trădătorii de neam și la aceia care a pătruns în inimi frigul unei lumi străine de neam, stau mai departe și privesc cu ochii mari la realizările creștinești în ogorul românesc din Banatul jugoslav.

Acești admiratori fac zid de granit în jurul „Lirei” și numai moartea îi mai desparte de ea.

Cetitorule, de ți-se va întâmpla să călătorești vre-o dată prin Banatul jugoslav, fă un mic popas și în Toracul Mic, să auzi și să vezi ce pot să facă niște simplii țărani, atunci când se muncește.

Cu siguranță că vei avea o vie satisfacție și mulțumire sufletească că te numești Român și că ai frați peste hotare, cari numai bucurie îți procură.

IOAN STRAINU

O scrisoare din Timocul jugoslav

Asta carte este dila George tin (din) Timoc, aduț a-minte pi (pe) une (unde) ai trecut vo date. Ieu frate mulțumesc pentru cartia ta și am razumit (înțeles) tot ce mi-ai scris. Din ce cetesc cartea ce mi-ai trimis-o numa parche (parcă) mi se dosodit (obicinuit) tot pe ia aș citi și alta carte numa n’am tin (din) une (unde) se cabavesc (capăt) che (că) nu se află nici une (unde) aicia.

Brate (fratele) meu

Da se nu vaci (faci cumva, se nu-mi trimiți vo carte rumunească acasa.

Primi pozdravod (primește salutări dela) *George*

Lăsăm pe fiecare cetitor, să comenteze această scrisoare, din care desprinde dragostea cea mare ce o nutrește față de cartea românească și prin această implicit dragostea față de România a unui frate îndepărtat și uitat.

Un simplu abecedar românesc l’a făcut să aibă și să-și iubească limba dulce a măicei sale.

TIMOCEANU

Apelul Federației Românilor de peste hotare către Ziarul „Universul“

D-lui Director al Ziarului „Universul“

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință, că la 14 XII.1934 a luat ființă în București, Federația Românilor de peste Hotare, care și-a fixat câteva puncte foarte importante, pentru care va lupta, spre a dovedi prin fapte că existența ei este și va fi necesară problemelor fixate în următorul său program de activitate:

1. Problema Românilor de peste Hotare din toate punctele ei de vedere: politică, națională, bisericească, culturală și economică;
2. Un ciclu de conferințe, tratând situația actuală a tuturor regiunilor în afară de Hotare unde sunt Români.
3. Redactarea de diferite publicațiuni despre situația Românilor de peste Hotare;
4. Aducerea de studenți și elevi din regiunile unde sunt Români peste Hotare și
5. Ridicarea căminului Românilor de peste hotare-București.

Cunoscându-vă ca un mare sprijinitor al Românilor de peste hotare, venim cu onoare a vă ruga să binevoiți a ne da concurs prin ziarul D-voastră, pentru aducerea la îndeplinire a programului nostru.

În acest scop, respectuos vă rugăm să binevoiți a lansa prin ziarul ce cu onoare conduceți, o listă de subscripție pentru ridicarea căminului Românilor de peste hotare, care va adăposti pe orice Român de peste hotare venit în țară.

În speranța că la apelul D-voastră către toate societățile, instituții, statul, biserica și toți aceia cari doresc neamului de peste hotare viață, ne vor da prețiosul concurs, dovedind astfel tuturor că înțeleg acțiunea noastră naționalistă română, în slujba neamului, vă rugăm să primiți, Domnule Director, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte,

DR. P. VODĂ-TIMOCEANU

Secretar general,

SILVIUS MICLEA UZDIN

Iubiți Frați,

O dorință, dar și o necesitate ne-a determinat ca să facem acest apel către toți acei cari doresc viață național românească alături generației actuale cât și generațiilor cari ne vor urma.

Federația apelează la Românii de dincoace și de dincolo de Hotare de a-l da prețiosul concurs subscriind la ridicarea căminului Românilor de peste Hotare din București, unde va fi adăpostit ori și ce Român de peste Hotare venit în capitala culturii neamului românesc.

Lansăm acest apel, pentru lista de subscripție, prin cel mai mare ziar românesc „Universul“ un mare sprijinitor al Românilor de pretutindeni.

Ajutorul D-voastră va fi o cărămidă pusă la temelie edificiului care va întări sufletul românilor de peste hotare.

Președinte,

DR. P. VODĂ-TIMOCEANU

Secretar general,

SILVIUS MICLEA-UZDIN

Listă

de subscripție pentru căminul Românilor de peste
hotare, din București

1. Prof. Universitar Dr. Onisifor Ghibu	Lei 1.000
2. Federația Românilor de peste Hotare	„ 1.000
3. Societatea culturală „Timoc“	„ 1.000
4. Federația Studenților Români de peste hotare	„ 1.000
5. Partidul Naționalist-Creștin Român din Jugo-Slavia	Lei 1.000
6. Cercul Studenților Teologi Ortodocși Români din Banatul Jugoslav, fiecare membru câte	Lei 1.000
7. Uniunea Studenților Români din Jugo-Slavia	„ 1.000
8. Societatea Studenților Români din Cehoslovacia	„ 1.000
Total	Lei 8.000

Reviste

Reluând firul discuțiilor despre periodicele noastre, vom stărui de data aceasta numai asupra celor care apar în provincie. O fac din două motive. Mai întâi manifestațiile literare din diferitele ungiuri ale țării, dau dovadă de mișcarea unei conștiințe literare care tinde spre realizare, ceea ce mă bucură. În al doilea rând, pentru că toate aceste publicații se sprijinesc pe o masă, mai redusă ca potențial de cultură, firește, pe care vor s'o pregătească pentru realizările mai superioare care trebuie să-i devină accesibile.

Dar de aci, după cum se vede, reiese însăși meritul acestora care au asemenea porniri, presupunând anumite valori pe care trebuie să le cucerească.

Incepem cu provincia care are cele mai strânse legături prin mișcarea populației cu Timocul, Banatul.

Fruncea. Timișoara. Revista aceasta după înfățișare, mărturisesc că nu-ți vine că crezi că apare în provincie. Într'adevăr, d-l Nicolae Ivan, directorul ei, dă dovadă de o minuțioasă atenție fiecărui lucru. Rubricile anunțate, se mențin cu regularitate. Orice amănunt își are locul lui. Dacă ai luat odată revista în mână, a doua oară știi unde să cauți ceea ce te interesează. Este interesantă evoluția acestei reviste. Bucureștiul acest judecător fără milă a tuturor manifestărilor — n'a primit bine această revistă. Dar ea nu a rămas așa. A evoluat. În cele din urmă — ceea ce nu s'a văzut niciodată — Bucureștiul a revenit asupra celor ce spusese odinioară... Prețuirea revistei, unde găsești probleme locale, literatură, cronică capitalei, a Clujului, etc. etc. nu este lipsită de sens. Ar trebui totuși o mai mare atenție acestei foi, care spre cinstea directorului ei, apare nu numai în condițiuni tehnice impecabile, dar și cu o regularitate neobișnuită.

Progres și Cultură. Tg-Mureș No. 2 Febr. Mărturisesc că revista aceasta, pagini puține, reușește totuși să-ți vorbească despre ceea ce poate ieși de acolo unde există muncă. Asociația învățătorilor din jud. Mureș, înscrisu, în publicistica provincială, o atitudine laudabilă.

Revista mea. La Cluj, Marta D. Rădulescu, scoate o revistă. Apariția ei, a fost poate mai mult decât o surpriză.

Cine poate, — peste tehnica ireproșabilă, — citi printre rânduri, găsește în această revistă, o mărturisire ascunsă. Un crez care mocnește și la care te aștepti, parcă să izbucnească. O atmosferă de vigoare, de tinerețe se degaje din coloanele ei. Marta D. Rădulescu, scoate o revistă peste care nu poți trece fără a vorbi la superlativ.

Pagini Literare. Imi place această revistă dela Turda, dar fac un reproș, pentru numeroasele provincializări pe care le oferă foarte des cititorului, fără a-i pune la dispoziție și un dicționar pentru a căuta înțelesul cuvântului. Poezia din „Pagini Literare”, dă periodicului acea calitate care-l face să fie urmărit cu multă plăcere și chiar cu interes.

Luceafărul. Sibiu. Ceea ce prețuești în această revistă, este varietatea temelor. Satul, cu problemele lui, nu este uitat. Condițiunile în care apare, sunt ireproșabile.

Izvorașul. Bistrița-Mehedinți. Pr. Gh. N. Dumitrescu-Bistrița în colțul acela al Olteniei, cu o muncă de ani, cu o perseverență laudabilă, scoate în ciuda timpurilor grele, această revistă prețioasă pentru sate. Materialul pe care îl oferă este dela țărani și pentru țaran. Muzica, arta națională, folklorul etc., își au pagini rezervate în această prețioasă revistă.

Școala Prahovei. Ploști. Se impune prin competența cu care discută problemele.

Grainul Dâmboviței. Târgoviște. Un periodic lunar prețios.

Făt-Frumos. Cernăuți. Intenționat am rezervat ultimul cuvânt pentru această revistă. Era singura din țara Domnilor Moldovei, de care ne ocupăm. D-l Leca Morariu, cunoscutul om cu preocupări serioase, sub conducerea sa vigilentă, trimite din Cernăuțiul îndepărtat, pe acest Făt-Frumos, o adevărată perlă, care, n'a fost totuși prețuit. Munca oamenilor și mai ales munca rodnică trebuie să aibe totdeauna o aprobare unanimă, totdeauna să fie laudată. Chiar dacă un om de talia d-lui Leca Morariu ar refuza acest lucru, noi ru putem să nu subliniem realitatea în esența ei adevărată.

Vom continua în numărul viitor...

FLOREA FLORESCU

Informațiuni

1. Redăm aci tabloul țăranilor români din comuna Măgura care au fost aduși în comuna Bešli pe jos, unde au fost bătuți și amenințați cu torturi și mai mari dacă mai vorbesc limba țigănească — așa se exprimă Gancef, prigonitorul fraților noștri — despre limba română.

Ion Pircu, Stan Stoenică, Radu Barbu, Radu Bulie, Pascu Beșu, Dan Petre, Dumitru Ștefan, Petrică Dagă, Dițe Grigore, Crăciun Brezoi, Stan Barbu, Marin Crăciun, Anghel Crăciun, Ion Florea, Petre Pornici, Marin Barbu, Mita Tărnă.

2. Florea Marian, care a fost auzit de garda din sat că vorbește românește, a fost luat și dus timp de iarnă spre Bešli. În localitatea gârla „Curătoare” a fost pus de soldat să se dea peste cap pe troian, iar apoi, bătându-l i-a spus că dacă va spune cuiva, îl vor împușca.

3. Moraru Crăciun, vrând să-și serbeze ziua onomastică în ziua de Crăciun, este bătut până la sânge fiindcă spune că-l cheamă Crăciun, iar nu Hristo!

4. Pascu Beșu, Oprea Ștefan și Florea Ivănuș, fiind che- mați la postul de frontieră, Macedonia No. 7, cu mâncăruri și băuturi, sunt bătuți și apoi forțați să treacă printr-o haită de câini fără să se apere...

5. Elevul Ion Fiscuci, din cl. III, fiind auzit de profesorul Cazandjief că vorbește românește, este bătut crunt. Tatăl elevului protestând în mod foarte civilizat, intervine călăul Gancef, care-l bate până la leșin.

6. Radu Bulie, ducându-se la fântână întâlnește pe Maria I. Florea, care neștiind bulgărește, șoptește în românește. Soldatul care stătea în scopul de a opri pe oameni să vorbească românește, i-a auzit. Radu Bulie a fost bătut și apoi trimis la Bešli unde la luat în primire Gancef tot cu ciomagul.

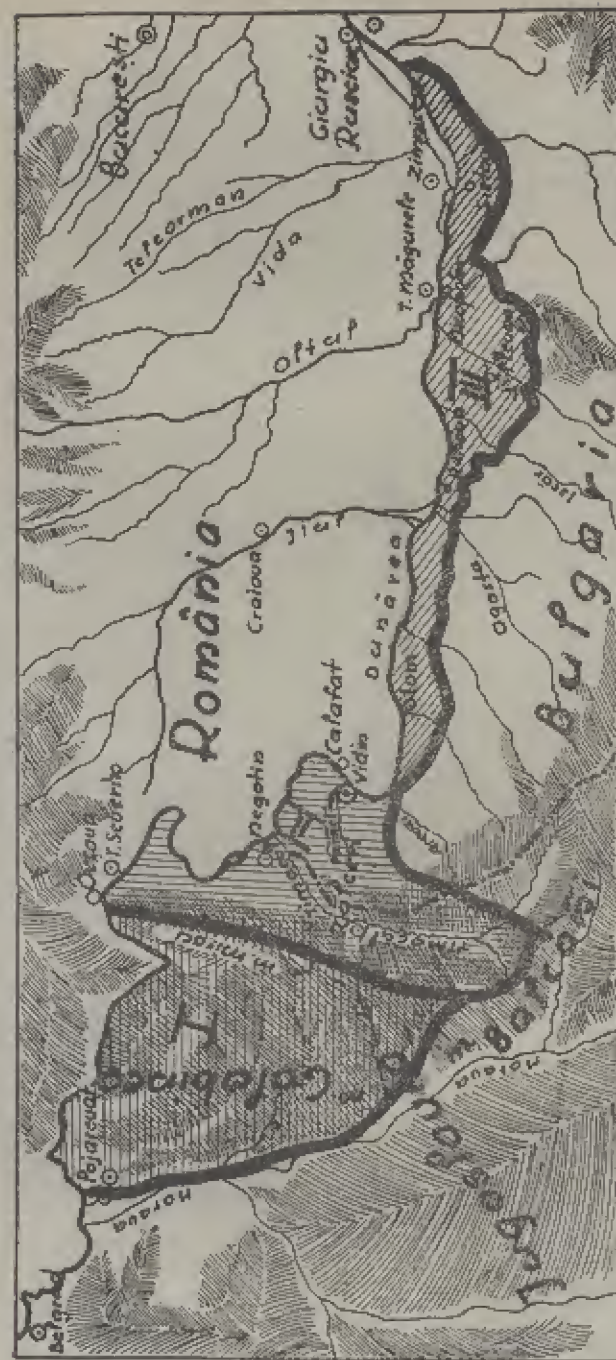
Călăii Românilor din jud. Plevna

1. Gancef, căpitan cu sediu în com. Bešli, acum botezată Boril.

2. Mustacof, căpitan cu sediul în Samovit. Agenți: Gheorghe Toșef și Boris Manolov-Macedoneni bulgari, colonizați în Cercelan, Simeon, Pavlovici domiciliat în comuna Măgura de origine rusă.

HARTĂ-VALEA TIMOCULUI ȘI DREAPTA DUNĂRII

Scara 1 : 2250.000

LEGENDA:

- I. Romanii din masivul Balcanilor sârbești (Iugoslavia).
- II. Romanii depe Valea Timocului (Bulgaria și Iugoslavia).
- III. Romanii din județul Plevna-Bulgaria.
- IV. — — — Frontiere.